

Inserati se sprejemajo in velja ristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se oca primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

N. ročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečue ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Nekaj o kulturi nemški.

Da bi se mi Slovenci hoteli meriti z Nemci o tisti pisarni literaturi, katero že imajo od svojih boljših pradedov, to nam še na misel ne pride; kdor je pameten in izveden v tem obziru, bo že tako vedel, zakaj smo mi morali v tem obziru zaostati za njimi. Pač pa nam ne bo nihče predrznosti očital, če se nekoliko lotimo tega predmeta z ozirom na sedanjost, posebno pa še na nemško časnikarstvo, bodi si zabavno, podučno ali politično.

Mi začnemo s političnim nemškim časnikarstvom, ker nam je to v boji za naše pravice najprvo na poti. Pa ne zato se ga lotimo, ker nam je na poti — kajti nasprotnik ima tudi svoje razloge, kakor mi; tudi zato ne, ker je po večini judovsko, in recimo: še manj zato, ker sedanji vladi na vso moč opozicijo dela, zabavlja in nagaja, kolikor le ve in zna. Mi se lotimo tega političnega nemškega časnikarstva zato, ker je strašno plitvo, nevedno, hudobno in predrzno; reči se mora, žalibog — in zaradi tega obžalujemo posebno avstrijske Nemce —, da na Dunaji in po drugih nemških mestih že nimajo skoro lista, kterega bi se mogel pošten človek z dobro vestjo okleniti brez ozira na to, da je morebiti nasprotnik nenemškim narodom, ker njihovih teženj ne pozná. To liberalno-judovsko in tudi še drugo nemško politično časnikarstvo je dandanes že tako, da se Bog usmili. Politični del ne velja nič, to je samo žolč ali pa govorjenje slepcev o barvah, tako da količkaj v politiki

izveden ali celo o nji poduka iskajoč človek, če ima prav toliko potrpežljivosti in dobre volje, da članek do konca bere, nevoljen časniki odloži in si misli: „kaj tacega ali pa še boljšega lahko pri branjevkah zvem.“ Vse je prazno, pusto ko mlačna voda, in če je že kaka burnejša beseda, že vidiš za njo razžaljenega juda, lačnega liberalca ali ustavoverca, ki zá-se bobna. Zakaj je tako, ni treba dolgo ugibati; časnikarji pri takih listih so ljudje brez vse višje izobraženosti in so svoj posel začeli večidel z nabiranjem inseratov. Pa če tudi ne — p l e v e, ki se tu Nemcem prodajajo za dobro žito, so najbolje spričevalo o zmožnosti takih časnikarjev.

Ne veliko boljši, ali če že rečemo: še slabši so drugi predali takih listov. Polzki romani, grozne dogodbe, nadrobni popisi hudodelstev, prava šola za odgojo hudodelnikov, potem dopisi polni laži, ali če je že resnično, vsaj žolč izlit nad kako neljubo osebo ali društvom, potlej pa nič in nič. Pač! Še dolge rajde naznanil, ki priporočajo nič vredno in še celo škodljivo blago in love lahkoverne in slaboumne ljudi na limanice. —

To je podoba dandanašnjih judovsko-liberalnih nemških listov, in prav iz srca obžalujemo uadarni in bogati narod nemški, da — sit venia verbo — iz takih korit zajema svojo duševno hrano. Vsaj nam se zdi, da mora vsak, ki se k takemu časniku vsede z namenom, da bi svojo duševno hrano dobil, nenasiten zdihniti ali pa neprebavljivo blago nevoljen tje vreči. Če vé, kako ljudje to poli-

tično duševno hrano kuhajo, se temu ne bo čudil. Vendar pa imajo taki listi po več tisuč naročnikov samo med Nemci in zato obžalujemo nemški narod, ker se nam to zdi rakova pot in spridenje duševnega okusa. V tem gredo avstrijski Nemci nazaj, ne naprej.

Kaki pa so zabavni listi nemški — v Avstriji in zunaj nje izhajajoči! Nemci se bahajo s celo dolgo rajdo slovečih pisateljev in pisateljic. Naš namen ni, vsacega posebej na rešeto djati, ali to moramo reči, da bi nemški narod po svojem številu imel lahko več in boljših pisateljev. Ali Nemčija, avstrijska in unanja, je preplavljena z zabavnimi listi, zato so v njih večidel najboljše še slike — če tudi po izmišljivi vstvarjene (o čemer bi se lahko dalo veliko smešnega pisati), ker večidel dotični risar kraja, kterega načrta, še videl ni. Kar se pa povesti, romanov, novel itd. podaja bralcem, je večidel tako, da se vidi, da ni bilo veliko izbirati med dobrim, Bog, da je kaj bilo. V takih izdelkih je pogrešati vsake višje ideje, vse je revno, fantazija, zlog in beseda in količkaj izobražen človek se na zadnje praša: „Čemu li je bilo to tiskano!“

Nekaj pa imajo vsi ti listi — tako zvane „katoliške“ ne izvzemši, v sebi, in to se vleče kakor dolga nit skoz vse, namreč, da povzdigujejo vse, kar je nemško. Slobodno jim, da bi pri tem le ne zaničevali, smešili in v blato ne teptali vsega, kar je slovansko. Preziranje se že še trpi, zaničevanje pa ne. Na Nemškem ga že ni kota, ki bi ne bil po teh listih opisan, narisano in prehlavljen, s slovanskih krajev pa

Amerikanska pisma.

III.

Wabasha 20. decembra 1880.

Predragi prijatelj!

Ker mi je bilo, kakor z mojega zadnjega pisma veš, malo manj ko dva dni časa potratiti in ogledati si to mesto, menim, da ti bo dejo moja pisma sedaj vsaj malo bolj obširna.

Z ogledovanjem mesta pričel sem koj drugo jutro, bilo je v petek 13. avgusta. Najprej sem šel zajutrkovat. Tega zajutrka bi pač ne omenil še posebej, če bi se mi ne bilo primerilo nekaj, kar se mi ni še nikoli. Ravno sem storil prvi požirek kave, sežem tudi po kruhu, podobnem onim „ogalom“, ktere ljubljanske kuharice pod rotovžem prodajajo „dva za tri solde“; prelomim ga čez pol, nesem ga proti ustom — videti je bil kot da bi bil „vamperli“ notri, pogledati ga hočem bolj od blizu, kake vrste da je ta „gvirc“, ali kaj zapazim! Naj se Ti ne gnjusi, bil je zabeljen in pomazan s telesom tiste črnorujave živalice, s katero boš razžalil nemca, če mu je prav slovenski v obraz vržeš. Vedel bodeš sam, da že kot katoličan kaj tacega v petek ne bom

jedel in — tudi druge dni ne. Pustivši toraj vse skupaj grem, okrepcan le po prvem požirku kave, ogledat si to, sedaj mnogo imenovano mesto.

Prva moja pot bila je po cesti starega imena „Breitenweg.“ Komaj storiš par korakov, vidiš, da je zelo velik razloček med mesti severne in južne Evrope. Bil sem pred petimi leti v Trstu, glavnem mestu avstrijskega brodarstva. Trst je proti Bremenu kót, njegove ulice so ravne in dajo solncu prostor razbeljevati tlak, da so vsi prostori čez dan zamrti, izvzemši trge, na kterih kupci svoje blago razkričujejo, in morsko obrežje, a v Bremenu je dan in noč vse živo, bodisi v mestu ali po predmestjih. Ulice so senčnate, primerno široke, hiše prej majhne ko velike. Kar mi je pa najbolj všeč bilo, so vrtiči, kterega ima vsaka hiša. V maloktero hišo je priti, da ne bi se šlo prej skozi mal vrtič, obsajen je z železno ograjo, ktera se v ravni črti vleče ob poti za pešce. Vse to stori kaj prijeten vtis na tujca, kteri takih reči ni navajen. Hiše so vse bolj po enem zlogu, a vendar ne mučijo z enoličnostjo očesa. Niti enih vrat nisem videl, da ne bi imele plošice z imenom gospodarja, to se mi zdi hvalevredno, dobro je prvič za

lastnika, drugič, da se lajše koga najde, tretjič pa za rokodelce, kteri se s tem delom pečajo. Na vse strani prav.

Še nekaj! Hodeč po ulicah videl sem na večini vrat pod imenom lastnika sledeče besede: „Mitglied des Vereines gegen Bettelei.“ To se mi zdi kaj hvale vredno, in ljudje imajo mir, naj bodo doma, v gostilni ali kje drugje, nikjer ni človeka, da bi jim molil klobuk ali roko, prosečo daru pod nos. Bremerčan hoče mir imeti, plača svoj znesek v društvo, ktero razdeli denar ubogim ljudem, ne beračem, in le v resnici potrebnim. Kaj tacega bi pri vas tudi ne bilo napačno, posebno v vaši Avstriji ne, kjer vsak berači, komur se delati ne ljubi, in kjer bo kmalo tako kot na Ruskem, kjer so berači glavni „kunti“ bankirjev. V Ljubljani vidiš posebno o petkih cele vrste teh ljudi, kterih večina bi se še lahko živela ob poštenem delu. Kadar se bo Ljubljana teh, blata in postopačov znebila, bo morda bolj zaslužila „bela“ imenovana bili.

Skoraj ves dan ogledoval sem to lepo mesto z mnogimi cerkvami, kterih ene stolp precj po strani stoji; kake štiri sežnje pod vrhom je namreč izven stolpa mal zvon, menda ga je tisti malo ná-se potegnil. Vendar je šte-

so take podobe redke ko bele vrane in v njih popisu je zmiraj kolikor toliko pelina za Slovane; še v podobah jih kažejo tako, kakor da bi imeli na životu vse polno žive in druge nesnage, divjaki iz Afrike ali drugih enakih krajev so desetkrat okusnejše naslikani.

Temu nasproti se pa nemštvo povzdiguje, da je človeku že odveč. Če nemški cesar, cesarjevič ali kdor koli te rodovine, Bismark ali kateri koli nemški general itd. le kam prestopi se, že je v listu velikanska slika in popisi tega, kakor da bi se bil svet tresel ali bi se zemlja na drugo stran zasukala. Če se pa kje drugje, posebno po slovanskem svetu — Avstrijo ne izvzemši — kaj še tako važnega zgodi, ni ga slikarja ne zgodovinarja za to, ali če je, bi bilo pač boljše, če bi ga ne bilo. Slike so grozne, zasmehovajoče, popis, če ni razžaljiv, pa neveden, ti nemški pisatelji pišejo o naših deželah malo boljše, ko o otokih po velikem morji, katerih še nikdar videli niso, da se mora vsak človek, ki je o njih kedaj le slišal, jeziti ali posmehovati.

Pa saj je znano, kako so sedanja nemški učenjaki in pisatelji z vednostmi o drugih jezikih, deželah in narodih podkovani, ni treba v to nadrobneje spuščati se. Obžalovati je le, da tudi Slovani z naročevanjem takih listov podpirajo malo vredno reč in njim škodljive namene; naj puste to Nemcem, o katerih je dosti žalostno, da ne zapazijo, kako gredo s tako literaturo naprej, pa tudi grozno nazaj.

Ker pa ta „lepoznanska“ ali zabavna nemška literatura s kajžicami in koledarji vred ne briga samo časnikarskih bralcev, marveč sega tudi v rodovine in je po slovanskih krajih zelo razširjena po družinah, kjer nemški znajo, bomo o nji spregovorili še nekoliko.

(Dalje prih.)

Socijalizem na Slovenskem.

II.

Predaleč bi segalo, ko bi hoteli že danes razpravljati vse socijalne in narodnogospodarsvene teorije, ki so jih učeni socijalisti, kakor Lassalle, Schulze - Delitsch, Schäffle in drugi utemeljili. Toliko je gotovo, da so naše socijalne razmere boljše, največ zato, ker se je gibljivemu judovskemu kapitalu dala prevelika svoboda, tako da je on pošteno delo pod svoj jarem potlačil. Mnogi učeni in izku-

vilo cerkva pičlo proti tako velikemu mestu, katero je večinoma protestantsko — dokaz, da je ta vera brez vse korenitosti. Prekoračil sem tudi več velikih lepih mostov; sredi mesta je kaj lep park s prijetno senco, videti je, da mesto veliko izdaja za olupšavo njegovo.

Drugo jutro, v soboto, bili smo vsi naše družbe pri maši, brani nalašč za srečen pot izseljivcem.

Od tod šel sem v družbi dveh gospodov, ktera sta bila obiskala staro kranjsko dommino, na pivo v eno svetoznanih bremenskih pivnic. To je v pravem pomenu besede pivnica, tu četrtlitrov ne poznajo, čemu bo neki taka prtlikova posoda Bremenčanu — ob pivu uzgojenemu! —

Potem smo se poslovili v naši gostilni, odšli na kolodvor, od koder smo se brezplačno z vlakom odpeljali; prej so namreč izselivce skozi kanal s čolni vozili, zadnji čas pak naredili železnico, tako da smo le dve uri in pol potrebovali do bremenske luke. Od tod naprej v drugem pismu. Zdravstvuj mi do tje!

Ves Tvoj

A. Obreza.

šeni možje so te misli, da je treba socijalne razmere postaviti zopet na prejšnji temelj krščanstva, kakor je to bilo v srednjem veku, ko je obrtnija še imela „zlata tla“, ko so velika obrtniška mesta, kakor Nürnberg, Augsburg, Ljubek (Lübeck) in druga slovela po svojem bogastvu. Stranka, ki hoče socijalno vprašanje rešiti na krščanski podlagi, imenuje se krščansko - socijalna, in ima na Nemškem mnogo privržencev, med njimi tudi katoliške duhovnike. Ko bi se na Slovenskem taka stranka osnovala, in se ozirala posebno na žalostno stanje kmečkega prebivalstva, izrekli bi jej mi svoje simpatije in jo po moči podpirali, kakor smo tudi do zdaj mnogokrat v tem smislu pisali.

Nikakor pa se ne moremo sprijazniti s socijalno - demokratično stranko, ktera krščansko vero popolnoma zametuje, ter hoče svoj program izvršiti na razvalinah vsega do zdaj obstoječega reda. Nasledek tega gibanja zna pač biti krvava prekucija, ali bo pa po tej prekuciji tudi kaj bolje za revno ljudstvo, to je še vprašanje. Teško je verjeti, da bi bilo brez Boga in zoper Boga — dobro delo. Vse nove ideje prihajajo k nam Slovincem iz Nemčije. Tako so se tudi kmečki puntci na Nemškem začeli, in potem na Slovenskem nadaljevali. Kak dobiček pa so imeli slovenski kmetje od tega? Na tisoče jih je bilo pobitih in posekanih od vitezov in njih hlapcev, dosegli pa niso ničesa. Še le dve sto let pozneje bila je tlaka odpravljena po blagodušni cesarici Mariji Tereziji, ktera je kmetom prostovoljno to priznala, česar siloma niso mogli dognati. Bila pa je tlaka odpravljena tudi po tistih krajih, koder ni bilo kmečkih puntov, tedaj bi bili naši kmetje tudi brez krvoprolitja to dobili. Bolje je čakati, da sad dozori, ni treba nezrelega sadja z dreves klatiti. Nezrelo sadje pa bi se moralo imenovati, ako bi se našim hlapcem po deželi podelile tiste politične pravice, kakor jih uživajo omkani državljani. Vendar, to naj bi še bilo, saj se bodo dali podučiti. Pa kaj hoče pri nas na Slovenskem terjatev, naj se vsi indirektni davki odpravijo?

Obrtnija je pri nas še malo razvita, naš narod je večinoma pojedelski narod. Da bi se indirektni davki odpravili, na to pri sedanjih razmerah še misliti n. Komaj so v „Bierhalle“ to reč nasvetovali, že par dni pozneje je rekel minister Dunajevski, da bo moral indirektni davke povišati. Saj Bismark še na to misli, da bi odpravil vse direktne davke, in jih nadomestil z indirektnimi. Pa ko bi se to prav izpeljalo, kar socijalisti hočejo, da bi se indirektni davki odpravili, kaj bo nasledek tega? Vse državno breme bodo morali nositi kmetje in hišni posestniki. In če bi ne bilo konkurence, potem bi si kmet lahko pomagal: kolikor več davka, toliko dražje bi postavil ceno za žito in za meso; konkurenca Amerike in drugih rodovitnih delov sveta mu pa to nemogoče stori; obrtnik bo kupil živež od Amerikanca, ne pa od našega kmeta, ker naš kmet že davno ne diktira več žitne in živinske cene, ampak ta cena se diktira v Novem Jorku, v Londonu, v Odesi, v Galacu. Ako bi moral tedaj kmet vse davke nositi, svojih pridelkov pa bi vendar ne mogel drago prodati, potem je jasno, da mora ves naš kmečki stan propasti, ker se ne bo več splašalo zemlje obdelovati, propadel bo z našim kmetom ves naš slovenski narod, in ali imajo naši obrtniki tako srce, da bi hoteli propad našega naroda? Saj vendar pravijo, da je kmet njih „brat“, da je tudi kmet „delavec“; ali hočejo popoln propad tega svojega „brata“? Ali pa ima morda grof Taaffe

prav, ki je nedavno rekel vredniku „Kirchmayru“: „der bauer ist immer der angeschmierte“? Že zadnjič smo rekli, da rokodelci pri nas ravno ne živé tako slabo, saj so še „gospodje“ v primeri z dolenskim kmetom; priznati pa bodo tudi morali, da cena živeža v Ljubljani in drugodi na Slovenskem ni ravno tako visoka. Na Nemškem je živež silno drag, zaslužki obrtnikov in delavcev po tovarnah pa dosti borni v pogledu na tamošnjo dragino; tam je želja po odpravi indirektnih davkov opravičena. Kar je pa dobro za Nemčijo, ni dobro za Slovenijo; zato ni treba vse slepo po Nemcih posnemati, ni treba na vsako besedo prisegati, ki jo kak nemški agitator k nam zanese. Vsaka dežela ima svoje posebnosti, in naša je taka, da se obrtnikom najbolje godi, če ima kmet dosti denarja. Na Nemškem je pa drugače, ker obrtniške izdelke v tuje dežele prodajajo, j m je toraj skor vse eno, ako z domačim kmetom tudi obrtnik propade. Če bi mi svoje izdelke v Turčijo ali v Afriko kam prodajali, kakor Angleži in Francozi, potem nam je vse eno, kake plače rokodelci zahtevajo, saj bi nas ne bolelo, ampak tiste, ki kupujejo. Pri nas pa živimo drug od drugega, in narodu pogubna je vsaka novotarija, ki je škodljiva za zrno našega naroda, za kmečki stan. Ali ne bi hoteli ljubljanski socijalisti tega v prevdarek vzeti?

Politični pregled.

V Ljubljani 10. januarija.

Avstrijske dežele.

Poroka **cesarjevičeva** je po želji visokih nevestnih staršev odložena do gorkejšega časa — pravijo, da zato, da se bodo slovesnosti ob ugodnejšem vremenu lažje vršile.

Novih udov gospodske zbornice po naznanilu „N. fr. Presse“ ne bo samo 17, ampak 25 ali 26, in ni med njimi nobenega centralista. Da bi bila Stremajer in baron Echnhof, ki je Hohenwartov svak, to čast izbila, Helferta pa krona sama zavrgla, kakor je trčil neki dunajski list, ni res.

Državni zbor se snide 18. t. m. in vlada mu misli neki precej predložiti postavo, da za prihodnjih 15 let določi glavno svoto zemljišnega davka, ki bode neki znašala 37½ milij glđ.

Galški deželni maršal postane menda Groholski, vsaj začasno. Za njim pa utegne priti na to važno mesto knez Čartorski. Sicer pa je že unidan neki poljski list sprožil misel, da naj bi se tudi deželni zborom dala pravica, ktero imajo vsa druga zastopništva, da si sami izbere svoje predsednike in njihove namestnike.

Najbolj razburjena dežela je zdaj brez dvombe **gorenja Avstrija**. Liberalci so osnovali kmečki shod v Lincu, ter konservativcem prepovedali uhod, da bodo kmete tem laglje po svoje obdelovali. Zato pa bosta dva konservativna poslanca sklicala posebne shode. Deseteri konservativni poslanci te dežele so izdali v svojih listih izjavo, v kateri zagovarjajo svoje dosedanje delovanje. V Langenloisu je zopet Schönerer ščuval zoper Avstrijo in javno veleizdajstvo naglašal in priporočal. Čudno je, da je vladni komisar na vse to molčal.

O **ljudskem štenji** se slišijo vedno nove pritožbe. Na Dunaji hočejo celo tiste Čehe kaznovati, ki so se zapisali za Čehe. Nemški terorizem presega že vse meje. Ali je mogoče, da pridemo na tak način kedaj do sprave avstrijskih narodov? Statistični podatki pa, ki pridejo iz tega števljenja, ne bodo dost

vredni, ker se je povsodi resnici v obraz bilo, ter se je stvari polastila politična strast, ki je bila vsigdar sovražnica resnice.

Mladočeski časnik „Narodni Listy“ začel je zabavljati čez staročeske poslance. Tako namreč hoče dr. Julij Gregr, ki je svoj mandat kot poslanec odložil. S kaljenjem edinstva v domačem taboru ne bo pomagano ne Čehom, ne naši stranki sploh.

Nemški liberalni listi z velikim veseljem pripovedujejo, kako se na **Goriškem** med Slovenci povsod nemščina usiluje v ljudske šole. Pravijo ob enem, da ljudstvo samo zahteva nemške šole. Čudno je, da se pod Pinotom kaj takega ni slišalo, in da je ta želja po nemščini nastala še le zdaj, odkar je Depretis namestnik v Trstu. Nas mora pač srce boleti, da so goriški Slovenci tako mehkosrčni, da sami silijo pod nemški jarem. Vsak narod ima tako svobodo, kakoršno zasluži.

Vnanje države.

O političnem položaju piše „Golos“: „Evropske vlasti ne morejo doseči edinstva v svojih nazorih in namenih. Od dunajskega kongresa edem ni bilo take nesloge v nazorih diplomatov. Vse stare zveze so razdrte, nove pa še niso dognane. Zmaga Gladstonova nad Disraelijem dala je Angliji čisto nov tir v politiki, in angleška vlada še le išče stebrov, na ktere bi svoj mednarodni program naslonila. Do francoske republike nemajo velesile še pravega zaupanja, in francoska vlada sama ne vé, kje bi si svoje zaveznike poiskala. Italija čaka v rezervi. Avstrija, oslABLJENA po notranjih bojih, ne vé, na katero stran bi se obrnila. Nemčija tipa in preiskuje, in se tudi še ni odločila, s kom bi se zvezala. Še v malenkostnih zadevah se velesile ne morejo zediniti, in treba je za vsako stvar občne važnosti obravnavati brez konca in kraja, ker si vlade druga drugi ne zaupajo. Tako ne more dolgo več ostati, ker se bo treba odločiti za važne sklepe, osobito v turških zadevah. Verjetno je, da se bodo zvezale Rusija, Francija in Anglija.“

Na otoku **Kreta** se bojda pripravljajo ustanek zoper Turčijo.

Izvirni dopisi.

Z okolice ljubljanske, 9. jan.

Nenavadno lepa zima vabi ob nedeljah in praznikih, pa tudi druge dneve vedno mnogo Ljubljancov vseh stanov k nam, ki so nam vedidel ljubi gostje, čeravno tu in tam kateri uganja čudne burke, kakoršnih bi od izobraženca pač ne pričakovali. Vzlasti se v tem odlikujejo tisti, ki hočejo biti le Kranjci, Slovenci pa ne o kosmaticah, ktere tu in tam režejo, ne govorim, ker to stori tudi drugi, pač pa o tem, kako bi radi kmeta odvrinili od svojih duhovnov in očrnili mu narodne veljake kot največje sebičneže, da bi ga potem spravili na svoje limance. Dobro je le, da je pa kmet zavoljo bližine mesta že toliko tudi politično izveden, da spozna brž tiča po petji ter se ga še take lepe zapeljivčeve besede ne primejo. Naj povem o tem le par izgledov iz našega kraja.

Pred novim letom, preden se je pričelo štenje ljudstva, sta prišla v boljšo in dobro znano gostilnico dva taka aposteljna ljubljanskih nemškutarjev — poslana ali ob svojem, tega ne vem — naročila na mizo veliko pijače ter poklicala krčmarja, naj sede k njima kar mož tudi stori, kaj ne bi! Komaj so zapeli kozarci za pozdrav in padle navadne besede o lepem vremenu itd., že zasučje eden pogovor na štenje ljudstva, o katerem krčmar

še ni veliko vedel, čeravno je bil v slovenskih časnikih že nekoliko bral o tem. Govore sem in tje, tudi o navadnem jeziku, ktere ga človek govori. Tu pa pravi eden gospodov: „Ta odelek v popisnem listu je zato, da se bo zvedelo, koliko ljudi na Kranjskem že nemški zna; da le vé kako reč nemški povedati, bomoral tje zapisati, da govori nemški.“ — „Jaz pa mislim“, pravi krčmar na to, „da bo tu vpisati tisti jezik, ktere ga doma v hiši in s svojimi sosedi govori, pri nas toraj materni, slovenski.“ — „Kaj še“, se oglasi drugi, „tega ni treba, ker se bo tako vedelo, da kdor prav nič nemški ne zna, govori kranjski, čemu bo potlej to še zapisal!“ — „To je pa tudi še zato“, poprime drugi, „da bodo taki, ki kaj nemški znajo, tudi pri gospodski več veljave imeli in bodo lože postali zaupni možjé, župani ali svetovalci.“

Zdaj je bilo pa krčmarju že preveč debelo, zato vstane in reče: „Brez zamere, gospoda, ta je pa bosa. Župane in svetovalce volimo mi, nihče drugi, in župan bo tisti, kateri bo nam všeč, naj zna nemški ali ne, da bo le za svoje mesto dober.“

S tem pusti nekoliko osupnena aposteljna in gre s hiše, češ po svojih opravkih zunaj sobe; ostala se debelo gledata in kmalu pokličeta ga nazaj k računju.

Ko je vse plačano, se starejši odhajajoč obrne na pragu nazaj ter kazaje dva telička pred hlevom praša rugljivo: „Kaj pa ta dva? Ju bote tudi za Slovence vpisali?“ — „Ne, gospod“, se nasmeje krčmar, „sta nemškega plemena, beljanska ali Möllthaler, kakor vi razumite.“ — Ljubljanska nemškutarjska gospoda jo potem vsa poparjena popihata proti mestu nazaj, menda ju ne bo več v to krčmo.

Tudi za volitev v kupčijsko zbornico hodijo ti tiči že agitirati, če prav bolj po skrivnem. Menda pa le malo opravijo, vsaj jaz skoro nobenega ne vem, ki se bi dal tako opehariti kakor nekteri o zadnji ti volitvi pred 6 leti. Že skoro vsak vé, kolike važnosti za kranjski deželni zbor ima ta zbornica, če tudi drugače ne more veliko storiti za deželo, in obrtništvo in kupčijstvo, ker so njeni sklepi le dobri ali slabi svéti ministerstvu..

Razen takih tičev pa vidiš po naših vašéh letati še druge z velikimi mavhami ali torbami. V lepše hše se zaleti tak tič, pa navadno kmalu zopet ven pride, ter nezadovoljnega obraza divja naprej. Kaj nosi seboj v trebušni mavhi, to sem jaz zvedel prav kmalu. Tudi moj dom je namreč dregnul možička v oko, kakor bi trenil je pri meni in še predno prav vem, je mavha razpeta, miza pa polna raznih knjig in zvezkov s podobami pomalanimi in črnimi. S polnim naročjem tega blaga stopi možic pred me in mi začne pol slovenski pol nemški s prav judovsko zgovornostjo razkladati potrebo, korist in nizko ceno tega blaga tako, da jaz še do besede ne morem priti. Še le ko zopet po sapo gre, ga prašam:

„Kaj pa je vse to, čemu mi bo?“

Zopet dolgo razlaganje vrednosti vsakega dela posebej, ktero jaz slednjič pretrgam z vprašanjem: „Se vé, da imate tudi slovenske reči. Pokažite mi takih, morda si bom kaj izbral.“

Zdaj pa možičku vpade zgovornost, kakor v zadregi brska po skladovnici zvezkov in knjig id reče počasno: „S slovenskimi se pa mi ne pečamo, saj so te veliko boljše ko slovenske.“

Ne bom pravil, kako naglo je bil možic zdaj čez prag, da je svoje blago še zunaj po-

biral po tleh. To dogodbo povem le zato, ker takega prodajalca s slovenskimi knjigami še nisem nikjer videl. In vendar koliko bi spečal, koliko ljudem vstregel, ki so prepopustljivi, da bi šli ali poslali po kako slovensko delo, če bi jim ga pa kdo na dom prinesel, z veseljem bi ga kupili.

Ali res ni nobenega knjigotržca v Ljubljani, ki bi si najel zanesljivega takega popotnega prodajalca, ki bi imel seboj le slovenske knjige in časnike? Če se že prodajanje nemških knjig na ta način spleča, koliko bolje bi šlo s slovenskimi — brez ozirana to, da taki književni kramarji raztrosijo med ljudi, ki nekoliko nemški znajo, knjige nove nemške literature, ki se še odrašenemu človeku ne smejo v roke dati. Med slovenskimi takih do zdaj še ni, zato bi bilo dobro, če bi se na ta način bolj razširile in spodrinile škodljivi tuji osat. Naj bi te moje besede ne bile bob ob steno!

Domače novice.

V Ljubljani, 11. januarja.

(Nogo si je zlomil) v nedeljo popoldne neki deček pri drsanju pod turnom, ter so ga morali s fiakarjem domu odpeljati. Marsikteremu bi bilo treba velike previdnosti, preden se poda na led, kjer si skoraj življenja svojega ni svest. Zlasti naj bi bili stariši in varuhi v tem oziru nekoliko previdnejši.

(† Proč. g. Vencel Peharec), Sorški fajmošter, so v nedeljo zjutraj po dolgi in hudi boleznii umrli v tukajšnji bolnišnici, kamor so jih bili pred nekimi tedni iz Sore pripeljali. Pogreb je bil včeraj popoldne ob štirih. R. J. P.

(Pse v gostilne jemati) je v Ljubljani bóje prepovedano, in ravno zato menda se vidi te živali vse polno po vseh javnih krajih v nadlego odrašenim in otrokom na strah, posebno, ker nekteri iščejo svoje slave v tem, da se ponašajo z eksemplari ne veliko manjšimi od odrašenih telet. Naj bi enkrat policija obiskala vse javne kraje ob takih urah, ko je največ ljudi v njih, naj zapiše vsacega, ki ima pesa seboj, ter ga ostro kaznuje, morda bo potem bolje.

(„Brencelj“ št. 11 in 12) t. j. zadnji številki XII. letnika in 1880. leta ste prišli na svetlo včeraj s štirimi veliki podobami in mikavni na vse strani. Med drugim je natisnjen „Tajčkrajnar od partaitaga“, ktere ga je bila za novoletni večer v čitalnici ljubljanski prepovedala pokazati na odru. Na zadnji strani vabi „Brencelj“ na novo naročevanje, ko stopi v XIII. leto svoje starosti; naj bi točno plačevali, da bo mogel letos redno izhajati vsak mesec. Ker je edini slovenski šaljivi list in potreben Slovincem, bodi tu vsakemu toplo priporočen. Velja na leto 3 gl., pol leta 1 50 kr. in za četrt leta 80 kr.

Razne reči.

— Časopis „Catholik Direktory“ za leto 1881, urejevan pod nadzorstvom kardinala Maninga, razgláša zanimive statistične date o stanju cerkve katoliške posebno na Angleškem in Irskem. Na Angleškem je 13 katoliških biskupij, na Škotskem 6. V cellem kraljestvu britanskem je 28 biskupov, med njimi 9 pomožnih. Duhovstva katoliškega na Angleškem je 2300; razvidimo iz te številke, da se je število duhovnov katoliških v zadnjih 25 letih podvojilo. Iz plemstva velikobritanskega in irskega priznava se k veri katoliški 38 „pairov“ in 47 baronov. — Na cellem svetu je 173 nadbiskupij in 710 biskupij, ki prizna-

vajo stolico rimsko za mater svojo. Skupno število katoliških patrijarhov, nadbiskupov, namestnikov apostoljskih in biskupov in partibus infidelium z biskupi, ki ne izvršujejo dejansko svojega posla, znaša 1146. V kolegiju kardinalov je 6 kardinalov-biskupov, 50 kardinalov-duhovnov in 14 kardinalov-diaconov; med temi je edini kardinal-nadbiskup Schwarzenberg imenovan od Gregorija XVI; sedaj živi 49 kardinalov, ki so bili izvoljeni od Pija IX., 13 drugih pa si je izvolil Leo XIII.

— Znamenje, da se je tudi med Poljaki jel buditi čut vzajemnosti slovanske, kaže nam program novega dnevnika, ki izhaja letos z imenom „Przeglad slovianski“ v Poznanju. „Za nas Poljake — tako piše ta list — ima vprašanje slovansko važno pomembo, ker le v zvezi z narodi slovanskimi moremo doseči boljšo bodočnost. Predsodek je, da je nas Poljakov 20 milijonov. To krivo mnenje rodi slabe sadove. Poljakov ni več, nego 12 milijonov, če tudi med nje štejemo Mazure v vzhodni Pruski in poljsko govoreče Šlezane. Naših glavnih neprijateljev, Nemcev, je 36 milijonov. Proti nam je Avstrija s 30 milijoni in Rusija s 60 milijoni. Domislimo si, da so Slovani lahko z nami ali pa proti nam. Ako mi Poljaki vzdignemo slovansko zastavo za „našo in vašo svobodo: bodo pomnožile se sile naše; kajti vsakako smemo računati na Čehe in na Rusine v Galiciji, kateri z nami trpe enako in so tudi v obziru zemljepisnem spojeni ter ne z nami. Poljakov, Čehov in Rusinov je 16 milijonov. To je že sila, ki se sme meriti z vsa kim.“ — Če tudi ni vsetako, kakor piše list, vendar vidimo, da tudi Poljaci uvidevajo, da si morejo vstvariti le na slovanskem svetu trdna tla.

— Pismo noša napaden. V Pešti sta bila te dni dva mlada človeka najela mesečno sobo v hiši kupca Wilmana, katerih eden je rekel, da se piše Gruber in da je sobni malar, doma iz Bavarskega. V petek popoldne ob štirih prideta v svojo novo stanovanje in kmalo za njima pride pismonoša Jožef Gessner s pismom, v katerem bi bilo boje 50 gid. Gruber pošlje postrežnico po vino, in med tem, ko mu pismonoša izroči pismo, vdari ga Gruberjev tovariš od zadej s kladvom po glavi ter ga hudo rani. Na njegovo vpitje priteče gospa Wildmannova in pismonoša odpelje iz sobe. Ko so potem drugi ljudje drli v sobo, ležal je Gruber na tleh, njegov tovariš pa ga je davil, češ, da mu je zabranil pismonošo umoriti. Prijeli so ju in zaprli, ter se je pokazalo, da se prvi ne piše Gruber, ampak Ludvik Bull, ki je 25 let star ter doma iz Trassenbacha v Šlezvik-Holsteinu, njegov 23 letni tovariš pa je vojaški begunec Ludvik Otto, doma iz Fankendorfa na Saksonskem. V pismu, ki ga je bil pismonoša prinesel, so bili namesto bankovcev le prazni papirčki. Rana pismonošina k sreči ni nevarna.

— Silna burja je 6. t. m. razsajala v Trstu in podrla več zidov in dimnikov. Z Molo San Carlo je vrgla nekega kapitana v morje, ki so ga pa srečno izvelkli iz vode in domu spravili. Manj srečen je bil neki človek, ki ga je burja proti večeru z nasipa Ključ vrgla v vodo. Na njegovo vpitje so mu pač neki delavci čolnič pahnili tje, da se ga je prijel, pa pri novi nevihti se čolnič prevrže in nesrečnež zgne pod vodo. Tudi 4 barke je iz ladjišča vrglo na morje, druge pa je nevihta hudo poškodovala. Popoldne se je vsled bučenja splašil nek Ritmayerjev konj, ki se je še le pred nekim zidom ustavil po nogah ves odrt. Tudi kočijaž se je po obrazu odrl. Poli-

caji so imeli silno posla, ker so ženske in starčke na bolj nevarnih krajih čez ceste in ulice vodili.

— Slika sv. Cirila in Metoda, „Kat. list“ piše: V Rimu živi vže mnogo let kipo-rezec Peter Mančun, po rodu Dubrovčan. Med drugimi njegovimi slikami hvalijo posebno sliko sv. Cirila in Metoda. Slika je lepa in reči smemo, da bi krasila vsako hišo krščansko posebno po zemljah slovanskih. Brez okvira dobi se slika za 1 for.; najlože jo dobi vsak, kdor se obrne do g. Matije Rihtariča, c. kr. vojaškega kaplana v Zadru, ki je radovoljno prevzel ta posel.

— Hrvatska literatura 1880. l. 12.) Priče djeda Nike. Napisao J. Kozarec. 190 str. Zagreb 1880.

13.) Ob uzgoju dobrih livadnih trava. Napisao Nikola Vezic. Zagreb 1880.

14.) Pedagogija I. dio: uzgojoslovje od Stjepana Basarička. Zagreb 1880.

15.) Kraljević Marko u narodnih pjesmah. U Zagrebu 1880. C. 1 for.

16.) Estetička ocjena Gundulićeva Osmana. Napisao dr. Franjo Marković. Zagreb 1880. Dionička tiskara.

17.) Urbarski sustav kraljevina Hrvatske i Slavonije. Spisao Dragutin Pauly, preveo iz latinskoga Franjo Zigrović Pretočki. U Zagrebu 1880.

18.) Jedan decenium naše zoologičke literature (1867—1877) napisao Špiro Brusina. U Zagrebu 1880.

19.) Rad jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1880. Knjiga 52. C. 1 for. 50 n.

20.) Knjižica za mladež. Knjiga IV. Dobra kućanica. Napisao Davorin Trstenjak. U Zagrebu 1880.

21.) Slovnica hrvatskega jezika za gradjanske škole napisao A. Vitanović. prof. kr. realke u Zagrebu 1880.

22.) Nauka o gojuju i gojenju za puk i školu, napisao M. je Vrbanc, učitelj višje djevučione. U Zagrebu 1880.

23.) Putne nspomene. Nacrtao Davorin Trstenjak. U Bakru 1880. Tisak i naklada Rudolfa Dresselbrunera. C. 1 f. 20 n.

24.) Pjesme Ivana Zahara. Zagreb 1880. Tiskara Narodnih Novina.

25.) Cvičnjak. Zabavnik za hrvatsku mladež. Izdao ga sbor duhovne mladeži zagrebske. Godinu II. U Zagrebu 1880.

26.) Lipino cviče. Pripovjedke za hrvatsku mladež priredio Janko Mušćin I. dio; J. galci II. dio. Nakladom Ivana Sagana u Karlovcu.

27.) Djela Stjepana M. Ljubiše. Nakladom Todara Stefanovića Vilovskog Ciena 3 for.

28.) Féuelon: Ob vzgoju djevojka. Hrvatski priredio Ivan Širola. Bakar 1880. Ciena 1 for.

29.) Mikšć Marko. Sistem deskriptivne geometrije. Zagreb 1880. C. 1 gl. 30 kr.

30.) Pjesmarica velika srpska in hrvatska, namienjena narodu našem. Novi sad (braća Popovć) 1880. C. 40 nov.

31.) Dan i noc. Darak dobroj djeci od Čiko Steve. Novi Sad 1880. C. 25 n.

32.) Život i rad Branka Radčevića. Piše Risto Kovačić U Dubrovniku 1880.

33.) Žvotopis Eugena Kvaternika. Sa slikom. Zagreb 1880.

34.) Kraljević Marko u narodnih pjesmah Uredio Ivan Filipović. U Zagrebu 1880. Nakladom Lavoslava Hartmana.

35.) Hrvatskoj ili Italiji. Rieč istarskih

Hrvatoh Talijanom i svim na koje spada. Šašak. Primorska tiskara 1880,

36.) Tumač k obćemu austrijanskomu gradjanskomu zakonu. Napisao dr. Manjan Derencin. Zagreb 1880. Svezak V.

37.) Tisučnica uvedbe staroslavenskoga jezika u crkvenu službu kod zapadnih i jugozapadni Slavena. Izdala Matica dalmatinska. U Zadru 1880.

38.) Sbrka obrazaca za gradjansku sudbenu struku. Sastavio Adolf Rušnov. Zagreb 1880. Cena 1 for. 20 nov.

39.) Danica koledar i ljetopis društva jeronimskoga. U Zagrebu 1880. C. 25 nov.

40.) Žvot svetaca, napisao dr. Fr. Iveković. Zagreb 1880.

41.) Ratarstvo za puk, napisao Dragotin Stražimir. Zagreb 1880.

42.) Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Na svijet izdaje jugoslovenska akademija znanosti i umjetnosti. Obradjuje Gjuro Daničić. Dio I. U Zagrebu 1880. C. 3. for.

43.) Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium vol. XI. Commissiones Arelationes Venetae tom. III. a. 1553—1571. Str. 300.

44.) Fgure u našem (hrvatskom) narodnom pjesništvu s njihovom teorijom, napisao Laka Zima. Zagreb 1880. Str. 335.

45.) Starine. Izdaje na svitlo jugoslovenska akademija. Knj. XII. Zagreb 1880. Str. 259.

46.) Rudstvo za niže gimnazije srednjih škola. Napisao M. Dispačić. Zagreb. Nakladom sveučilišne knjižare Albrechia i Fidera. 1880. C. 30 n.

47.) Krščanska filozofija u duhu angjevskega učitelja Sv. Tome Akvinjanina obzirom na najnoviju encikliku Aeterni Patris učevnim zavodom. Cvjetko Gruber. Zagreb 1880. 50 kr.

48.) Opis zemlja u kojih obitavaju Hrvati. Napisao Vj. Klaić. Na svijet izdalo društvo sv. Jeronima Zagreb 1880.

Hiša,

ktera je na cesarski cesti ležeča z eno sobo, kuhinjo, magacinom in dvema kletama (ebenerdig) štiri sobe v nadstroji, en precej velik vrtec nasproti hiše, kakor tudi en hlev, za sozidati prosorno hišo, vse v dobrem stanu, v trgu Jesenice na Gorenjskem, je prostovoljno za prodati. Ta hiša je tudi pripravna za gostilno, kakor tudi za mesarijo, ktera je že pripravljena. Kaj več se poizvé pri gospodu

Janezu Grilu
v Jesenicah.

Petelinov Janez.

Povestica iz ne še preteklih časov.

Ta v „Slovenca“ priobčena povest iz domačega življenja je zdaj prišla na svitlo v posebni 160 strani debeti knjižici in se dobiva pri Jak. Aléšovcu v Ljubljani (ključarske ul. ce št. 3) mehko vezana po 40 kr., po pošti 5 kr. več. Kdor jih pa naroči najmanj 5, ne plača nič poštnine.

Razen te knjige se pri Jak. Aléšovcu dobiva, dokler je še kaj iztisov:

Ljubljanske slike. Podoba ljubljanskega svetá pod drobnogledom. Mehko vezane po 60, trdo vezane po 70 kr.

Nemški ne znajo. Burka v enem dejanji. Mehko vezana 30 kr.